

V Bruseli 7. 11. 2018
COM(2018) 734 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Tvorba komplexného rámca Európskej únie v oblasti endokrinných disruptorov

ÚVOD

Endokrinné disruptory sú chemické látky, ktoré menia fungovanie endokrinného systému a majú negatívny vplyv na zdravie ľudí a zvierat. Môžu byť buď syntetického alebo prírodného pôvodu. K expozícii endokrinným disruptorom môže dochádzať z rôznych zdrojov, ako sú napríklad rezíduá pesticídov alebo spotrebné výrobky používané alebo prítomné v našom každodennom živote.

Čo je endokrinný systém?

Endokrinný systém je kuriérsky systém tela. Používa hormóny, ktoré sú signalizačnými molekulami prechádzajúcimi krvným obehom, ako nástroj na komunikáciu a na ovplyvnenie vzdialených buniek, tkanív a orgánov. Hormóny sú nevyhnutné na kontrolu veľkého množstva procesov v tele – od tých prvotných, ako je embryonálny vývin a tvorba orgánov, až po kontrolu funkcie tkanív a orgánov v dospelosti.

Endokrinné disruptory vzbudzujú od 90-tych rokov minulého storočia stále väčšie obavy¹. V nadväznosti na prijatie uznesenia Európskeho parlamentu o endokrinných disruptoroch v roku 1998² prijala Komisia v decembri v roku 1999 Stratéziu Spoločenstva pre endokrinné disruptory³, ktorá sa odvtedy vyvíjala prostredníctvom akcií v oblastiach výskumu, regulácie a medzinárodnej spolupráce.

V chápaní a regulovaní endokrinných disruptorov sa dosiahol významný pokrok a EÚ sa dnes považuje za jedného z globálnych lídrov v oblasti nakladania s týmito chemikáliami. Zároveň však v spoločnosti naďalej pretrvávajú veľké obavy.

Komisia vždy bola, a aj naďalej bude odhodlaná chrániť občanov EÚ a životné prostredie pred všetkými nebezpečnými chemikáliami. V tejto súvislosti, takmer dvadsať rokov po prijatí stratégie Spoločenstva z roku 1999, je potrebné aktualizovať prístup EÚ k endokrinným disruptorom, aby aj naďalej zodpovedal najaktuálnejšiemu vývoju a dôsledne riešil problematiku súvisiacu s týmito látkami v rôznych oblastiach, vychádzajúc z rozšírených poznatkov, dosiahnutých výsledkov a získaných skúseností. Na tento účel dnes Komisia opisuje svoj strategický prístup k endokrinným disruptorom na budúce roky, pričom konečným celkovým cieľom je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany občanov EÚ a životného prostredia a zároveň zachovať vnútorný trh, ktorý je prínosom pre spotrebiteľov a v rámci ktorého môžu prosperovať všetky podniky EÚ.

Toto oznámenie je reakciou na žiadosti Európskeho parlamentu a Rady⁴, vychádza zo 7. environmentálneho akčného programu⁵ a je vymedzené medzinárodnými záväzkami konať v súvislosti s nebezpečnými chemikáliami⁶.

¹ Pozri napríklad seminár zorganizovaný v roku 1996, [The Impact of Endocrine Disruptors on Human Health and Wildlife \(Vplyv endokrinných disruptorov na ľudské zdravie a voľne žijúce živočíchy\)](#), ktorý spolupodporovala Európska komisia.

² Ú. v. ES C 341, 9.11.1998, s. 37.

³ KOM(1999) 706.

⁴ Pozri napríklad uznesenia Európskeho parlamentu zo 14. marca 2013 [P7_TA (2013) 0091] a z 8. júna 2016 [P8_TA (2016) 0270] a závery Rady o ochrane ľudského zdravia a životného prostredia prostredníctvom správneho riadenia chemických látok (19.12.2016).

⁵ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1386/2013/EÚ z 20. novembra 2013 o všeobecnom environmentálnom akčnom programe Únie do roku 2020 (Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 171).

⁶ Pozri najmä: [Program OSN pre trvalo udržateľný rozvoj do roku 2030 \(the United Nations' 2030 Agenda for Sustainable Development\)](#) (2015), [Parmskú deklaráciu \(Parma declaration\)](#) (2010) a [Ostravskú deklaráciu \(Ostrava declaration\)](#) (2017) zo strany krajín v európskom regióne Svetovej zdravotníckej organizácie

V oddiele 1 sa opisuje vedecký pokrok, ktorý sa dosiahol v súvislosti s endokrinnými disruptormi za posledných dvadsať rokov. V oddiele 2 sú zhrnuté opatrenia, ktoré EÚ doteraz prijala, a v oddiele 3 sa opisuje navrhovaný prístup Komisie zameraný na účinné presadzovanie politiky EÚ v súvislosti s endokrinnými disruptormi v budúcnosti.

1. VEDECKÉ POZNATKY O ENDOKRINNÝCH DISRUPTOROCH

V súvislosti s endokrinnou disrupciou sa v posledných desaťročiach dosiahol významný vedecký pokrok. Od prijatia stratégie Spoločenstva v roku 1999, ktorá skúma povahu endokrinnnej disrupcie, jej príčiny a dôsledky pre zdravie ľudí a pre populácie voľne žijúcich živočíchov, sa sprístupnili tisíce partnersky preskúmaných vedeckých publikácií. Pokrok sa konštatoval aj v publikáciách Európskej komisie, agentúr EÚ či v kontexte činností koordinovaných Komisiou.

Od roku 1999 je **k dispozícii viac presvedčivejších vedeckých údajov spájajúcich expozíciu endokrinným disruptorom s ľudskými chorobami alebo negatívnymi vplyvmi na voľne žijúce živočíchy**. Vedecký pokrok navyše priniesol zhodu vo viacerých otázkach, ktoré sú relevantné na pochopenie narušenia endokrinného systému. Panuje široká zhoda, pokiaľ ide o **definíciu** poskytnutú v roku 2002 Medzinárodným programom chemickej bezpečnosti, ktorý je spoločným programom viacerých agentúr Organizácie Spojených národov vrátane Svetovej zdravotníckej organizácie – endokrinný disruptor sa definuje ako „*exogénna látka alebo zmes, ktorá mení funkciu(-ie) endokrinného systému a následne spôsobuje nepriaznivé účinky na zdravie v intaktnom organizme alebo jeho potomstve alebo (sub)populáciách*“⁷.

Zhoda existuje aj v tom, že **najcitlivejší čas expozície** endokrinným disruptorom je počas dôležitých období vývoja, ako je napríklad vývoj plodu a puberta⁸. Expozícia endokrinným disruptorom počas týchto období môže mať trvalé účinky a vyústiť do zvýšenej náchylnosti na choroby v neskorších fázach života. Všeobecne sa uznáva aj skutočnosť, že **endokrinné disruptory môžu do endokrinného systému zasahovať rôznymi spôsobmi**. Veda sa zatiaľ predovšetkým zameriavala na obmedzený počet endokrinných modalít⁹. V posledných rokoch sa však ukázalo, že na endokrinné disruptory môžu byť citlivé aj iné aspekty endokrinného systému. Množia sa aj dôkazy, z ktorých vyplýva, že endokrinné disruptory môžu pôsobiť spoločne, a tým spôsobovať dodatočné účinky („**účinnok zmesi**“ alebo „**kokteilový účinok**“), a teda expozícia kombinácii endokrinných disruptorov môže spôsobiť nepriaznivý účinok pri

(predovšetkým v Parmskej deklarácii sa endokrinné disruptory uviedli medzi „*klúčovými environmentálnymi a zdravotnými problémami našej doby*“) a závery z tretieho a štvrtého zasadnutia [medzinárodnej konferencie o nakladaní s chemickými látkami](#).

⁷ Medzinárodný program chemickej bezpečnosti (IPCS) (2002), [Global Assessment of the state-of-the-science of Endocrine Disruptors](#) (Celkové posúdenie endokrinných disruptorov podľa súčasného stavu vedeckých poznatkov).

⁸ Program OSN pre životné prostredie (UNEP)/ Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) (2012), Chemikálie narúšajúce endokrinný systém podľa súčasného stavu vedeckých poznatkov, ([State of the science of endocrine disrupting chemicals](#));

⁹ Estrogén, androgén, hormón štítnej žľazy alebo steroidogenéza (EATS).

koncentráciách, v prípade ktorých sa jednotlivito nepozoroval žiadny účinok¹⁰ (aj keď tento účinok nie je špecifický pre endokrinné disruptory)¹¹.

Stále však existujú medzery v poznatkoch. Týkajú sa najmä:

- vplyvu, aký má **expozícia endokrinným disruptorom na vznik chorôb a na voľne žijúce živočíchy**. V tejto súvislosti existujú obmedzenia v chápaní konkrétneho príspevku chemickej expozície a spôsobu, ako ju oddeliť od iných možných príčin skúmaných negatívnych vplyvov. Ďalšie faktory takisto určite zohrávajú úlohu pri vzniku takýchto porúch súvisiacich s endokrinným systémom (napr. genetika, výživa, životný štýl alebo iné environmentálne faktory) alebo vplyvov na voľne žijúce zvieratá (napr. nadmerné využívanie, zmena klímy),
- **existujúcej polemiky o tom, či a ako sa určité toxikologické zásady, ako je napríklad zásada „bezpečnej úrovne“**, t. j. dávky, pod úrovňou ktorej sa neočakáva žiadny nepriaznivý účinok, **uplatňujú pri posudzovaní bezpečnosti endokrinných disruptorov**¹². Časť vedeckej obce sa domnieva, že pre endokrinné disruptory nie je možné stanoviť bezpečnú úroveň,
- **úplného pochopenia kombinovanej expozície** („účinok zmesi/koktejlový účinok“),
- **vývoja bezpečnejších alternatív** (vrátane nechemických prístupov) s cieľom nahradiť endokrinné disruptory,
- **mechanizmu narušenia endokrinného systému**.

Testovanie a rozsah, v akom je veda schopná informovať regulačné orgány

Ďalšou oblasťou, v ktorej veda významne pokročila, ale potrebuje napredovať ďalej, je **vývoj a validácia testovacích metód**. Na identifikáciu endokrinných disruptorov je skutočne potrebné spoľahlivé testovanie, a to so zohľadnením rôznych spôsobov, akými môžu endokrinné disruptory zasahovať do endokrinného systému, a ich správnym zvládaním. Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj je hlavným uznaným orgánom pre vypracovanie medzinárodne dohodnutých usmernení o testovaní¹³, ktoré sa podľa potreby

¹⁰ UNEP/WHO (2012). Pozri napríklad aj Thrupp TJ et al. (2018), *The consequences of exposure to mixtures of chemicals: Something from 'nothing' and 'a lot from a little' when fish are exposed to steroid hormones*, Science of the total environment (Dôsledky expozície zmesiam chemických látok: niečo z ničoho a veľa z mála, keď sú ryby vystavené steroidným hormónom) zväzky 619 – 620, 1. apríl 2018, strany 1482 – 1492.

¹¹ Európsky úrad pre bezpečnosť potravín pripravuje [usmernenie](#) o harmonizovaných metódach posúdenia rizika pre ľudské zdravie, zdravie zvierat a o ekologickom posúdení rizika kombinovanej expozície viacerým chemickým látkam; Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA) (2013), [Scientific Opinion on the identification of pesticides to be included in cumulative assessment groups on the basis of their toxicological profile \(Vedecké stanovisko k identifikácii pesticídov, ktoré sa majú zaradiť do kumulatívneho skupinového posúdenia na základe ich toxikologického profilu\)](#).

¹² Ďalším príkladom je vzťah medzi dávkou a reakciou v prípade endokrinných disruptorov. Pokiaľ ide o všetky tieto aspekty, pozri najmä: Spoločné výskumné centrum (JRC) (2013), [Key scientific issues relevant to the identification and characterisation of endocrine disrupting substances - Report of the Endocrine Disrupters Expert Advisory Group](#) (Kľúčové vedecké otázky týkajúce sa identifikácie a charakterizácie látok narušajúcich endokrinný systém – správa poradnej skupiny expertov na endokrinné disruptory); JRC (2013), [Thresholds for Endocrine Disrupters and Related Uncertainties - Report of the Endocrine Disrupters Expert Advisory Group](#) (Prahové hodnoty pre endokrinné disruptory a súvisiace neistoty merania – správa poradnej skupiny expertov na endokrinné disruptory); Beausoleil et al. (2016), [Review of non-monotonic dose-responses of substances for human risk assessment](#) (Preskúmanie reakcií na nemonotónne dávky látok v rámci hodnotenia rizik u ľudí); Solecki et al. (2017), [Scientific principles for the identification of endocrine-disrupting chemicals: a consensus statement](#) (Vedecké zásady identifikácie chemických látok narušajúcich endokrinný systém: vyhlásenie o konsenze).

¹³ Usmernenia k testovaniu týkajúce sa endokrinných disruptorov sú uvedené v [konceptnom rámci na testovanie a posúdenie endokrinných disruptorov](#).

transponujú do príslušných právnych predpisov EÚ. Európsky úrad pre bezpečnosť potravín v roku 2013 preskúmal existujúce usmernenia týkajúce sa testovania endokrinných disruptorov. Dospel k záveru¹⁴, že v prípade cicavcov a rýb je (alebo čoskoro bude) k dispozícii celá škála testov pre určité endokrinné modality, ktoré môžu byť ovplyvnené endokrinnými disruptormi¹⁵, pričom v prípade vtákov a obojživelníkov je k dispozícii menší počet testov. Úrad takisto zistil, že: je stále potrebné vypracovať a/alebo validovať testy, ktoré sa vzťahujú na iné aspekty endokrinného systému alebo na iné skupiny zvierat; že neexistujú žiadne vhodné prediktívne modely pre niektoré choroby súvisiace s endokrinným systémom, ako sú určité hormonálne nádorové ochorenia alebo poruchy metabolizmu/obezita, a že neexistuje ani jedna štúdia na posúdenie účinkov expozície cicavcov počas celého životného cyklu¹⁶.

V prípade endokrinných disruptorov je okrem toho potrebné, tak, ako aj v iných oblastiach vedeckého výskumu, dosiahnuť pokrok vo vývoji alternatív k testovaniu na zvieratách: znamenalo by to väčšiu mieru využívania existujúcich údajov (a rozširenejšie využívanie techník extrapolácie¹⁷), ako aj väčší dôraz na matematické modelovanie a nové metódy *in vitro*.

2. DOTERAJŠIA POLITIKA A REGULÁCIA EÚ V OBLASTI ENDOKRINNÝCH DISRUPTOROV

V nadväznosti na stratégiu Spoločenstva z roku 1999 EÚ vypracovala politickú reakciu na endokrinné disruptory, ktorá je zameraná na **podporu vedeckého výskumu**, účinnú **reguláciu endokrinných disruptorov** a rozvoj **medzinárodnej spolupráce** v tejto oblasti.

Výskum a vývoj testovacích usmernení týkajúcich sa endokrinných disruptorov zo strany EÚ

Od roku 1999 boli kľúčovými nástrojmi na podporu vedeckého pokroku v oblasti endokrinných disruptorov rámcové programy Európskej únie v oblasti výskumu a technického rozvoja. Financovaných bolo viac ako 50 viacnárrodných kolaboratívnych projektov, ktoré od EÚ získali viac ako 150 miliónov EUR. Cieľom týchto projektov je zlepšiť chápanie mechanizmu endokrinného účinku, identifikovať negatívne účinky expozície endokrinným disruptorom na ľudské zdravie a voľne žijúce zvieratá a vyvinúť nástroje na identifikáciu endokrinných disruptorov a posúdenie expozície. Na projekty týkajúce sa nových testovacích metód v súvislosti s endokrinnými disruptormi sa v rámci programu Horizont 2020 alokovalo ďalších 52 miliónov EUR, ktoré by sa mali prideliť do konca roka.

Okrem výskumu financovaného v rámci programu Horizont 2020 sa v posledných rokoch vyvinulo osobitné úsilie s cieľom ďalej zlepšiť dostupnosť testovacích usmernení na

¹⁴ EFSA (2013), [Scientific Opinion on the hazard assessment of endocrine disruptors: Scientific criteria for identification of endocrine disruptors and appropriateness of existing test methods for assessing effects mediated by these substances on human health and the environment](#) (Vedecké stanovisko k posúdeniu nebezpečnosti endokrinných disruptorov: vedecké kritériá na identifikáciu endokrinných disruptorov a vhodnosti existujúcich testovacích metód na posudzovanie vplyvov spôsobených týmito látkami na ľudské zdravie a životné prostredie).

¹⁵ Estrogén, androgén, hormón štítnej žľazy alebo steroidogéza (EATS).

¹⁶ Existuje vedecké usmernenie týkajúce sa toho, ako interpretovať výsledky jednotlivých testov a zhromažďovať všetky dostupné dôkazy o látke na účely jej hodnotenia v kontexte narušenia endokrinného systému. Na medzinárodnej úrovni existuje ako zdroj odborných informácií dokument OECD (2012), [Guidance Document on Standardised Test Guidelines for Evaluating Chemicals for Endocrine Disruption](#) (Usmerňujúci dokument o usmerneniach k štandardizovaným testom na hodnotenie chemických látok narušujúcich endokrinný systém). Na úrovni EÚ existujú v kontexte rôznych právnych rámcov osobitné usmernenia.

¹⁷ Jedným príkladom je tzv. prístup „read-across“, ktorý umožňuje predpovedať informácie pre jednu látku prostredníctvom využitia údajov pre inú látku.

identifikáciu endokrinných disruptorov a s cieľom riešiť nedostatky zistené na úrovni EÚ a na medzinárodnej úrovni, a to pod záštitou Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj. Autoritatívnejšie testovanie je dôležitým prostriedkom na zlepšenie účinnosti kontroly. Európska komisia financovala niekoľko aktivít zameraných na identifikáciu medzier v testovacích usmerneniach, identifikáciu možných spôsobov ich odstránenia, stanovenie priorít ďalšieho rozvoja testovacích usmernení a na rozšírenie existujúcich alebo vypracovanie nových testovacích usmernení¹⁸.

Ako sa v právnych predpisoch EÚ rieši otázka endokrinných disruptorov

EÚ v posledných desaťročiach v súlade s vedeckým pokrokom postupne aktualizovala svoj súbor právnych predpisov upravujúcich chemické látky s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň ochrany ľudského zdravia, zdravia zvierat a životného prostredia a zároveň zabezpečiť hladké fungovanie vnútorného trhu. Právne predpisy EÚ v súčasnosti patria z hľadiska ochrany medzi najprísnejšie na svete a uplatňujú sa na všetky chemické látky vrátane tých, ktoré majú vlastnosti narúšajúce endokrinný systém.

Prístup EÚ vychádza zo špičkových vedeckých odporúčaní od príslušných orgánov EÚ na posudzovanie rizika, ako sú Európska chemická agentúra, Európsky úrad pre bezpečnosť potravín alebo Vedecký výbor pre bezpečnosť spotrebiteľov, ako aj z rozhodnutí o riadení rizika prijatých Komisiou po dohode s členskými štátmi. Ak sa vedecké hodnotenie nemôže uzavrieť s dostatočnou istotou, Komisia sa riadi tzv. *zásadou predbežnej opatrnosti*, aby svojim občanom a životnému prostrediu poskytla ochranné opatrenia. Presadzovanie právnych predpisov vykonávajú členské štáty a Komisia uľahčuje výmenu informácií medzi príslušnými vnútroštátnymi orgánmi s cieľom zlepšiť ich činnosti v oblasti presadzovania právnych predpisov¹⁹.

V posledných rokoch Komisia prijala opatrenia proti endokrinným disruptorom v súlade s rôznymi požiadavkami stanovenými v príslušných právnych predpisoch. V právnych predpisoch o pesticídoch²⁰ a biocídoch²¹, chemikáliách vo všeobecnosti (nariadenie REACH)²², zdravotníckych pomôckach²³ a vode²⁴ sú v súčasnosti zahrnuté osobitné ustanovenia o tom, ako riešiť otázku endokrinných disruptorov. Tieto požiadavky sa líšia v závislosti od konkrétnych právnych predpisov. Iné právne predpisy, napríklad právne

¹⁸ Príklady zahŕňajú: [Setting priorities for further development and validation of test methods and testing approaches for evaluating endocrine disruptors](#) (2018); [Development of a study protocol for thyroid disruptor testing in the mammalian system](#) [Stanovenie priorít ďalšieho rozvoja a validácie testovacích metód a testovacích prístupov v prípade hodnotenia endokrinných disruptorov (2018); Tvorba študijného protokolu na testovanie disruptorov štítnej žľazy v systémoch cicavcov; (má sa dokončiť v roku 2019)]; [Validation study to assess in vitro methods for thyroid disruptors](#) (Validačná štúdia na posúdenie metód *in vitro* v prípade disruptorov štítnej žľazy, prebieha od roku 2017).

¹⁹ Napríklad prostredníctvom [systému na rýchlu výmenu informácií o nebezpečných nepotravinových výrobkoch](#).

²⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 z 21. októbra 2009 o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh (Ú. v. EÚ L 309, 24.11.2009, s. 1).

²¹ Biocídy sa používajú na reguláciu škodlivých organizmov (príkladom sú dezinfekčné prostriedky) – nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 528/2012 z 22. mája 2012 o sprístupňovaní biocídnych výrobkov na trhu a ich používaní, (Ú. v. EÚ L 167, 27.6.2012, s. 1).

²² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH), (Ú. v. ES L 396 30.12.2006, s. 1).

²³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/745 z 5. apríla 2017 o zdravotníckych pomôckach (Ú. v. EÚ L 117, 5.5.2017, s. 1).

²⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia Spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva (Ú. v. ES L 327, 22.12.2000, s. 1).

predpisy týkajúce sa materiálov prichádzajúcich do styku s potravinami²⁵, kozmetiky²⁶, hračiek²⁷ alebo ochrany pracovníkov na pracovisku²⁸ neobsahujú osobitné ustanovenia týkajúce sa endokrinných disruptorov. Na látky s vlastnosťami narúšajúcimi endokrinný systém sa však na základe všeobecných požiadaviek právnych predpisov vzťahujú individuálne regulačné opatrenia.

Regulácia endokrinných disruptorov: niekoľko príkladov

- Komisia nedávno stanovila **kritériá na identifikáciu endokrinných disruptorov podľa právnych predpisov o pesticídoch a biocídoch**, ktoré sa zakladajú na definícii Svetovej zdravotníckej organizácie²⁹. Tento vývoj predstavuje medzník, keďže kritériá na identifikáciu endokrinných disruptorov dovtedy neboli nikdy stanovené v regulačnom kontexte. V zásade nebude v budúcnosti v týchto kategóriách výrobkov povolené používať žiadny identifikovaný endokrinný disruptor, s výnimkou prípadov, keď sa uplatňujú veľmi obmedzené možnosti výnimky.
- V rámci **nariadenia REACH** sa do zoznamu látok, pri ktorých sa na účely umiestnenia na trh vyžaduje špecifická autorizácia, zaradili dva endokrinné disruptory³⁰. Ďalších 13 látok sa identifikovalo ako endokrinné disruptory a zahrnuli sa do *zoznamu kandidátskych látok* vzhľadom na ich možné budúce zaradenie do *autorizačného zoznamu*³¹. Obmedzenia sa vzťahujú aj na látky s vlastnosťami narúšajúcimi endokrinný systém³². Komisia napríklad nedávno získala podporu členských štátov³³ v súvislosti s návrhom na **zákaz prítomnosti štyroch ftalátov** – chemikálií, ktoré sa vo veľkej miere používajú na zmäkčenie plastov³⁴ v širokej škále každodenne používaných výrobkov na úrovniach vo výške 0,1 % alebo vyšších. Okrem toho sa v súčasnosti vyhodnocuje viac ako 80 chemických látok, a to z dôvodu obáv o ich potenciálne vlastnosti narúšajúce endokrinný systém.
- V rámci právnych predpisov o **vode** Komisia **zaradila niekoľko endokrinných disruptorov³⁵ do zoznamu „prioritných látok“ vzbudzujúcich osobitné obavy³⁶**, na ktoré sa uplatňujú normy kvality životného prostredia a regulácia emisií. Komisia

²⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1935/2004 z 27. októbra 2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami (Ú. v. EÚ L 338, 13.11.2004, s. 4).

²⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 z 30. novembra 2009 o kozmetických výrobkoch (Ú. v. EÚ L 342, 22.12.2009, s. 59).

²⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/48/ES z 18. júna 2009 o bezpečnosti hračiek (Ú. v. EÚ L 170, 30.6.2009, s. 1).

²⁸ Pozri predovšetkým smernicu Rady 98/24/ES zo 7. apríla 1998 o ochrane zdravia a bezpečnosti pracovníkov pred rizikami súvisiacimi s chemickými faktormi pri práci (Ú. v. ES L 131, 5.5.1998, p.11) a smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2004/37/ES z 29. apríla 2004 o ochrane pracovníkov pred rizikami z vystavenia účinkom karcinogénov alebo mutagénov pri práci (Ú. v. EÚ L 158, 30.4.2004, s. 50).

²⁹ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2017/2100 (Ú. v. EÚ L 301 17.11.2017, s. 1) a nariadenie Komisie (EÚ) 2018/605 (Ú. v. EÚ L 101 20.4.2018, s. 33).

³⁰ *Autorizačný zoznam* podľa prílohy XIV k nariadeniu REACH – dotknutými látkami sú napríklad určité ftaláty a etoxyláty nelyminfenolu a oktylfenolu.

³¹ Viac informácií o *zozname kandidátskych látok* je k dispozícii na [webstránke](#) Európskej chemickej agentúry.

³² Pozri prílohu XVII k nariadeniu REACH.

³³ Výbor REACH, zložený z expertov zo všetkých členských štátov, navrhované opatrenie 11. júla 2018 [jednomyseľne podporil](#).

³⁴ Bis (2-etylhexyl) ftalát, benzyl-butyl-ftalát, di-n-butylftalát, di-izo-butylftalát.

³⁵ Ako napr. brómovaný difenyléter, bis(2-etylhexyl)-ftalát a zlúčeniny tributylcínú.

³⁶ Naposledy aktualizovaný smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2013/39/EÚ z 12. augusta 2013, ktorou sa menia smernice 2000/60/ES a 2008/105/ES pokiaľ ide o prioritné látky v oblasti vodnej politiky (Ú. v. EÚ L 226, 24.8.2013, s. 1).

ďalej zaradila tri endokrinné disruptory do „zoznamu sledovaných látok“, v prípade ktorých sa by sa mali v rámci celej Únie zhromažďovať monitorovacie údaje³⁷.

- Z dôvodu obáv z narušenia endokrinného systému **je používanie chemikálie bisfenol A zakázané v dojčenských fľašiach a iných nádobách na potraviny pre dojčatá a malé deti** a v prípade ďalších materiálov prichádzajúcich do styku s potravinami sú stanovené veľmi nízke migračné limity³⁸). Na bisfenol A **sa vzťahujú aj limitné hodnoty v hračkách** pre malé deti vo veku do 36 mesiacov alebo v hračkách určených na vkladanie do úst³⁹ a v **papieri** používanom pri potvrdenkách⁴⁰. Pre bisfenol A sa stanovili veľmi nízke limity aj s cieľom **chrániť pracovníkov pred expozíciou** prostredníctvom inhalovateľného prachu⁴¹.
- Podľa právnych predpisov o **kozmetických výrobkoch** sa stanovili osobitné obmedzenia alebo zákazy týkajúce sa množstva konzervačných látok s vlastnosťami narušajúcimi endokrinný systém, najmä s cieľom chrániť dojčatá a malé deti⁴². Okrem toho **sa zakázala aj látka, ktorá sa používa v prípravkoch na ochranu pred slnečným žiarením ako filter proti ultrafialovému žiareniu**⁴³, a to predovšetkým vzhľadom na jej potenciálne vlastnosti narušajúce endokrinný systém.

Aby sa plne využil potenciál právnych predpisov EÚ, ktoré sú relevantné v súvislosti s endokrinnými disruptormi, Komisia v súčasnosti pracuje na opatreniach týkajúcich sa viacerých oblastí. Patria medzi ne:

- zameranie na vypracovanie horizontálneho prístupu k identifikácii endokrinných disruptorov v právnych predpisoch EÚ, vychádzajúc z kritérií vyvinutých pre pesticídy a biocídy,
- aktualizácia požiadaviek na údaje v rôznych legislatívnych rámcoch s cieľom zlepšiť identifikáciu endokrinných disruptorov,
- posudzovanie, ako zlepšiť komunikáciu v rámci dodávateľského reťazca v prípade endokrinných disruptorov podľa nariadenia REACH v súvislosti s prácou na kartách bezpečnostných údajov⁴⁴,
- pokrok v rámci vedeckého posudzovania endokrinných disruptorov s cieľom prijať ďalšie regulačné opatrenia,
- podpora činností spoločného využívania a monitorovania údajov,
- príprava usmerňovacích dokumentov a správ,
- organizovanie školení pre hodnotiteľov rizík a manažérov rizík.

Okrem toho niekoľko prebiehajúcich iniciatív Komisie, o ktorých sa v súčasnosti uvažuje v Európskom parlamente a Rade alebo ktoré sú v procese vykonávania, poskytne ďalšie

³⁷ Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2018/840 (Ú. v. EÚ L 141, 7.6.2018, s. 9). Ide o tieto látky: 17-alfa-etinylestradiol (EE2), 17-beta-estradiol (E2) a estrón (E1).

³⁸ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 10/2011 (Ú. v. EÚ L 12, 15.1.2011, s. 1) a nariadenie Komisie (EÚ) 2018/213 (Ú. v. EÚ L 41, 14.2.2018, s. 6).

³⁹ Smernica Komisie (EÚ) 2017/898 (Ú. v. EÚ L 138, 25.5.2017, s. 128).

⁴⁰ Nariadenie Komisie (EÚ) 2016/2235 (Ú. v. EÚ L 337, 13.12.2016, s. 3).

⁴¹ Smernica Komisie 2009/161/EÚ (Ú. v. EÚ L 338, 19.12.2009, s. 87) a (EÚ) 2017/164 (Ú. v. EÚ L 27 1.2.2017, s. 115). Posledné preskúmanie je založené na odporúčaní z roku 2014, ktoré vydal Vedecký výbor pre najvyššie prípustné hodnoty vystavenia chemickým faktorom pri práci (SCOEL/SUM/113).

⁴² Niektoré tzv. parabény, nariadením Komisie (EÚ) č. 358/2014 (Ú. v. EÚ L 107, 10.4.2014, s. 5) a nariadením Komisie (EÚ) č. 1004/2014 (Ú. v. EÚ L 282, 26.9.2014, s. 5).

⁴³ 3-Benzylidene Camphor – nariadenie Komisie (EÚ) 2015/1298 (Ú. v. EÚ L 199, 29.7.2015, s. 22) vychádzajúce zo stanoviska Vedeckého výboru pre bezpečnosť spotrebiteľov VVBS/1513/13.

⁴⁴ Karty bezpečnostných údajov sú dokumenty, ktoré sa poskytujú následným užívateľom a obsahujú informácie o vlastnostiach látok alebo zmesí. Pozri preskúmanie nariadenia REACH [COM (2018) 116].

nástroje na riešenie otázky endokrinných disruptorov, keď už budú v plnej miere zavedené. Patria medzi ne:

- návrh nariadenia o **transparentnosti a udržateľnosti posúdenia rizík** v rámci potravinového práva EÚ⁴⁵, ktorého cieľom je zvýšiť dôveru v regulačný proces vrátane posúdenia látok, pri ktorých existuje podozrenie, že ide o endokrinné disruptory,
- **Európska stratégia pre plasty**⁴⁶, ktorá sa zameriava na urýchlenie nahradenia látok, ktoré vyvolávajú obavy, vrátane endokrinných disruptorov, s cieľom podporovať recykláciu,
- návrh na revíziu **smernice o pitnej vode**⁴⁷, ktorým sa do zoznamu parametrov na určenie bezpečnosti pitnej vody pridávajú tri endokrinné disruptory⁴⁸.
- **Nová dohoda pre spotrebiteľov**⁴⁹ a **balík návrhov o výrobkoch**⁵⁰, ktoré zlepšia presadzovanie požiadaviek týkajúcich sa bezpečnosti výrobkov a budú riešiť otázku nezákonnej prítomnosti endokrinných disruptorov v širokej škále výrobkov⁵¹,
- a aktualizácia existujúceho právneho rámca pre **bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci** na základe spoľahlivých vedeckých odporúčaní na ochranu pracovníkov vystavených nebezpečným chemikáliám, z ktorých niektoré majú vlastnosti narúšajúce endokrinný systém.

Medzinárodná spolupráca v oblasti endokrinných disruptorov

Komisia a členské štáty sa aktívne podieľajú na práci Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, čím prispievajú k úsiliu organizácie pri vypracúvaní medzinárodne schválených usmernení na testovanie v súvislosti s endokrinnými disruptormi a na zlepšenie koordinácie na medzinárodnej scéne.

Komisia a členské štáty podporujú prácu Svetovej zdravotníckej organizácie⁵², Strategický prístup k medzinárodnému hospodáreniu s chemickými látkami a Program OSN pre životné prostredie. Komisia a členské štáty takisto spolupracujú a vymieňajú si informácie s medzinárodnými partnermi pod záštitou Svetovej obchodnej organizácie, pokiaľ ide o regulačný vývoj EÚ, ktorý by mohol ovplyvniť obchod⁵³. Okrem toho sa na bilaterálnom základe uskutočnili výmeny informácií s medzinárodnými partnermi, najmä so Spojenými štátmi, Kanadou, Japonskom, a nedávno aj s Čínou. Všetci partneri sa napriek tomu, že majú

⁴⁵ COM(2018) 179.

⁴⁶ COM(2018) 28 a COM(2018) 32 – na základe akčného plánu pre obehové hospodárstvo, COM (2015) 614.

⁴⁷ COM(2017) 753.

⁴⁸ Beta-estradiol, nonylfenol, bisfenol A.

⁴⁹ COM(2018) 183.

⁵⁰ Najmä návrh nariadenia Komisie o dodržiavaní a presadzovaní právnych predpisov [COM(2017) 795].

⁵¹ Z procesu vykonávania dohľadu nad trhom, ktorý koordinovalo fórum na presadzovanie predpisov Európskej chemickej agentúry v roku 2018 [Forum REF-4 Project Report - [Harmonised Enforcement Project on Restrictions](#) (Správa z projektu Fórum REF-4 – projekt týkajúci sa harmonizovaného presadzovania obmedzení), ECHA-18-R-03-EN] vyplynulo, že 19,7 % preverených hračiek a 3,6 % preverených výrobkov určených na starostlivosť o dieťa obsahovalo úroveň ftalátov, ktoré neboli v súlade s právnymi predpismi (dané hračky a výrobky pochádzali najmä z krajín mimo Európskeho hospodárskeho priestoru alebo boli neznámeho pôvodu). V roku 2017 si členské štáty prostredníctvom systému na rýchlu výmenu informácií o nebezpečných nepotravinárskych výrobkoch vymenili viac ako 170 oznámení týkajúcich sa nevyhovujúcich výrobkov, pokiaľ ide o ftaláty.

⁵² Ako už bolo uvedené, kritériá identifikácie endokrinných disruptorov podľa právnych predpisov o pesticídoch a biocídoch sa zakladajú na definícii Svetovej zdravotníckej organizácie.

⁵³ Stalo sa tak napríklad v prípade, keď boli vypracované kritériá na identifikáciu endokrinných disruptorov v rámci právnych predpisov o pesticídoch a biocídoch.

rôzne prístupy k riešeniu problematiky endokrinných disruptorov, zhodli v tom, že je dôležité riešiť túto otázku ako prioritu⁵⁴. Medzi dvojstranné dohody o spolupráci s obchodnými partnermi patrilo aj zorganizovanie diskusií o otázkach týkajúcich sa endokrinných disruptorov.

3. ROZVOJ POLITIKY EÚ V OBLASTI ENDOKRINNÝCH DISRUPTOROV

Závazkom Komisie vždy bolo a bude zabezpečovanie vysokej úrovne ochrany občanov EÚ a životného prostredia pred endokrinnými disruptormi a zároveň zachovanie vnútorného trhu, ktorý je prínosom pre spotrebiteľov a v rámci ktorého môžu prosperovať všetky podniky EÚ.

Vykonávaním stratégie Spoločenstva z roku 1999 sa EÚ dostala na popredné miesto v chápaní a regulovaní týchto nebezpečných chemikálií. V záujme ďalšieho pokroku a udržania očakávanej vysokej úrovne ochrany je však dôležité zabezpečiť, aby rámec EÚ naďalej koherentne riešil otázku endokrinných disruptorov naprieč rôznymi oblasťami.

Strategický prístup EÚ k endokrinným disruptorom v nadchádzajúcich rokoch by mal vychádzať z uplatňovania zásady predbežnej opatrnosti a zamerať sa na:

- **minimalizovanie celkovej expozície** ľudí a životného prostredia endokrinným disruptorom, s venovaním osobitnej pozornosti expozíciám počas dôležitých období vývoja organizmu, ako je vývoj plodu a puberta,
- **urýchlenie rozvoja dôkladného výskumného základu** v záujme účinného a na budúcnosť orientovaného rozhodovania,
- a **podporu aktívneho dialógu**, ktorý umožní všetkým zainteresovaným stranám, aby boli vypočutí a aby mohli spolupracovať.

Prístup, ktorý je koherentný pri regulácii endokrinných disruptorov

Legislatívne opatrenia, ktoré tvoria právny rámec EÚ pre reguláciu chemikálií, boli vypracované v rôznom čase a v niektorých prípadoch môžu mať rôzne ciele. To viedlo k rôznym prístupom k endokrinným disruptorom v závislosti od toho, ktorý sektor bol regulovaný, a vyvolalo to otázky o tom, či je právny rámec EÚ regulujúci endokrinné disruptory dostatočne koherentný. Osobitnú pozornosť si zaslúžia najmä tieto dva body:

Horizontálny prístup k identifikácii endokrinných disruptorov: Komisia sa domnieva, že by mal existovať koherentný prístup k identifikácii endokrinných disruptorov vo všetkých príslušných právnych predpisoch Únie, a to na základe všeobecne akceptovanej definície Svetovej zdravotníckej organizácie.

Nedávno stanovené kritériá pre pesticídy a biocídy predstavujú prvý krok v tomto smere, ale právne predpisy EÚ v iných oblastiach takéto kritériá neobsahujú.

Vyskytli sa tvrdenia, že horizontálne kritériá na identifikáciu endokrinných disruptorov by mali byť stanovené v právnych predpisoch, a to z dôvodu právnej istoty a s cieľom vyhnúť sa možnému riziku, že by sa látka v určitom právnom predpise označila ako endokrinný disruptor, ale v inom právnom predpise by sa zaň neoznačila. Táto otázka by sa mala ďalej zvažovať.

⁵⁴ Agentúra na ochranu životného prostredia USA spravuje skriningový program týkajúci sa látok narúšajúcich endokrinný systém. V Japonsku ministerstvo zdravotníctva, práce a sociálnych vecí zriadilo výbor pre účinky endokrinných disruptorov na zdravie.

Regulačné dôsledky pre endokrinné disruptory: v rôznych právnych predpisoch existujú rôzne regulačné prístupy pre látky identifikované ako endokrinné disruptory.

V prípade pesticídov a biocídov prijali spoluzákonodarcovia osobitné ustanovenia „založené na zásade predbežnej opatrnosti“,⁵⁵ ktoré vychádzali z viacerých úvah. Pri zohľadnení špecifickej povahy príslušných výrobkov, ako aj skutočnosti, že endokrinné disruptory sú látkami vzbudzujúcimi mimoriadne obavy a že ich posudzovanie je z vedeckého hľadiska stále spojené s neistotou (napríklad pokiaľ ide o existenciu bezpečného limitu expozície), sa spoluzákonodarcovia rozhodli, že keď sa dokáže, že látka je endokrinný disruptor, jej používanie sa v zásade nemôže autorizovať. Možnosti výnimiek sú veľmi obmedzené.

Endokrinné disruptory sú v rámci nariadenia REACH výslovne uvedené ako látky, ktoré možno identifikovať ako látky vzbudzujúce veľmi veľké obavy, a v prípade, že majú prioritu, podliehajú požiadavkám na autorizáciu. Na endokrinné disruptory sa môžu vzťahovať aj obmedzenia.

V ďalších legislatívnych nástrojoch, akým je napríklad nariadenie o kozmetických výrobkoch, sa síce konkrétne neuvádzajú endokrinné disruptory, ale dané látky sa považujú za látky, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ľudské zdravie.

Niektoré zúčastnené strany tvrdili, že právne predpisy EÚ v určitých oblastiach neposkytujú dostatočné regulačné prístupy k účinnému riešeniu otázky endokrinných disruptorov. Táto záležitosť by sa mala ďalej skúmať.

V súlade s programom Európskej komisie pre lepšiu právnu reguláciu a so záväzkom zabezpečiť, aby právo EÚ aj naďalej plnilo svoj účel, sa vykonali alebo vykonávajú rôzne hodnotenia, ktoré sú v rôznej miere relevantné pre otázku endokrinných disruptorov⁵⁶. Ani jedno hodnotenie však doteraz nezahŕňalo všetky rozdielne vertikálne a horizontálne aspekty endokrinných disruptorov.

→ Komisia začne kontrolu vhodnosti s cieľom vyhodnotiť, či príslušné právne predpisy EÚ týkajúce sa endokrinných disruptorov spĺňajú svoj celkový cieľ ochrany ľudského zdravia a životného prostredia prostredníctvom znižovania expozície týmto látkam na minimum.

V rámci kontroly vhodnosti sa po prvýkrát budú **endokrinné disruptory hodnotiť prierezovo**, pričom sa bude vychádzať z vedeckých údajov a z veľkého množstva údajov, ktoré už boli zozbierané a zanalyzované v kontexte dokončených a prebiehajúcich hodnotení. Vďaka tomu sa bude môcť vykonať analýza rôznych ustanovení/prístupov týkajúcich sa toho, ako sa endokrinné disruptory vzájomne ovplyvňujú, budú sa môcť identifikovať všetky možné medzery, nezrovnalosti alebo synergie a posúdiť ich spoločný vplyv z hľadiska nákladov a prínosov pre ľudské zdravie, životné prostredie, konkurencieschopnosť poľnohospodárov a priemyslu EÚ a pre medzinárodný obchod. Osobitný dôraz sa bude klásť na tie oblasti, v prípade ktorých právne predpisy neobsahujú osobitné ustanovenia týkajúce sa endokrinných disruptorov, ako sú hračky, kozmetické výrobky a materiály prichádzajúce do styku s potravinami.

⁵⁵ Článok 1 ods. 4 nariadenia (ES) č. 1107/2009 a článok 1 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 528/2012.

⁵⁶ Ako napríklad [hodnotenie nariadenia REACH v rámci programu REFIT](#), [preskúmanie nariadenia REACH v súvislosti s postupom autorizácie látok s vlastnosťami narúšajúcimi endokrinný systém podľa článku 138 ods. 7 nariadenia REACH](#), [kontrola vhodnosti právnych predpisov o chemikáliách](#), [hodnotenie právneho rámca týkajúceho sa pesticídov](#), [hodnotenie 7. environmentálneho akčného programu](#), [kontrola vhodnosti právnych predpisov o vode](#), [hodnotenie právnych predpisov o materiáloch prichádzajúcich do styku s potravinami](#) a [hodnotenie právnych predpisov o bezpečnosti hračiek](#).

Mimoriadna **pozornosť sa bude venovať konzistentnosti a intenzite opatrení** na ochranu zraniteľných skupín populácie, ktoré sú zvlášť citlivé na endokrinné disruptory, ako sú embryá alebo adolescenti. Kontrola vhodnosti umožní komplexné konzultácie s občanmi EÚ a zainteresovanými stranami, a to aj prostredníctvom verejnej konzultácie. Celkovo sa ňou pomôže posúdiť, či sú právne predpisy vhodné na daný účel v súlade s požiadavkami lepšej právnej regulácie, a zároveň sa ňou prispieje k úvahám o potrebe legislatívnych zmien.

Prístup založený na najnovších vedeckých dôkazoch

Rozhodovanie EÚ je založené na dôkazoch. Ak chce EÚ ďalej prehĺbovať chápanie endokrinných disruptorov a vytvoriť pevný základ pre účinnú tvorbu politiky, sústavná podpora výskumu je nevyhnutná.

➔ Vo svojom budúcom rámcovom programe pre výskum a inovácie, Európsky horizont⁵⁷, bude Komisia aj naďalej zabezpečovať potrebnú **podporu pre výskum týkajúci sa ochrany občanov a životného prostredia pred expozíciou škodlivým chemikáliám vrátane endokrinných disruptorov** a stavať na práci súčasného rámcového programu Horizont 2020.

Osobitná pozornosť by sa mala venovať oblastiam, v ktorých stále existujú medzery v poznatkoch o endokrinných disruptoroch, ako sa uvádza v oddiele 1, a v ktorých možno vylepšené politiky najefektívnejšie podporiť prostredníctvom väčšieho počtu vedeckých dôkazov.

Pre endokrinné disruptory sú veľmi dôležité viaceré navrhované okruhy výskumu v rámci programu Európsky horizont. Patria medzi ne:

- výskum orientovaný na ďalší vývoj posúdenia nebezpečnosti, posudzovanie rizík a riadenie chemikálií vrátane koktejlových účinkov a na zber, výmenu a kombináciu požadovaných údajov,
- výskum zameraný na odstránenie látok vzbudzujúcich obavy vo fáze výroby a konca životnosti, podpora rozvoja bezpečných náhrad a bezpečných a nákladovo efektívnych výrobných technológií,
- výskum zameraný na ekologické inovácie na prevenciu a sanáciu znečistenia životného prostredia nebezpečnými látkami a chemikáliami, pri ktorých vznikajú nové obavy, aj so zreteľom na styčné body medzi chemikáliami, výrobkami a odpadom.

Inkluzívny prístup

Aby Komisia mohla napredovať pri účinnom riešení problematiky endokrinných disruptorov, bude uplatňovať inkluzívny prístup, ktorý bude otvorený, transparentný a združujúci všetky zainteresované strany. Komisia je pripravená pozorne počúvať, viesť dialóg v duchu spolupráce a proaktívne komunikovať.

To je dôležité aj pre medzinárodnú spoluprácu s partnermi mimo EÚ, aby bolo možné držať krok s výsledkami výskumu, zabezpečiť efektívne využívanie zdrojov na celom svete, zaručiť jednotnú reguláciu, zmierniť prekážky obchodu a aj naďalej udržať celosvetové vedúce postavenie EÚ.

⁵⁷ COM(2018) 435 a COM(2018) 436 – pozri najmä v druhom pilieri o Globálnych výzvach a konkurencieschopnosti priemyslu klaster „Zdravie“ (s navrhovaným rozpočtom 7,7 miliardy EUR) a klaster „Nejadrové priame akcie Spoločného výskumného centra“ (s navrhovaným rozpočtom 2,2 miliardy EUR).

- Komisia každoročne zorganizuje **fórum o endokrinných disruptoroch**. Fórum umožní združenie vedcov a verejných a súkromných zainteresovaných strán s odbornými znalosťami o endokrinných disruptoroch, aby si mohli vymieňať informácie a osvedčené postupy, určovať výzvy a vytvárať synergie, z ktorých bude Komisia vychádzať pri svojich úvahách.
- Komisia **zintenzívni svoju podporu činnosti relevantných medzinárodných organizácií** – a k tomu vyzýva aj členské štáty. Veľký význam má aj potreba zabezpečovať príslušnú podporu Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, aby mohla napredovať vo vývoji medzinárodne dohodnutých usmernení týkajúcich sa testovania.
- Komisia takisto preskúma možnosti zaradenia endokrinných disruptorov do existujúceho **medzinárodného systému klasifikácie chemických látok**. Prinieslo by to globálne riešenie v otázke identifikácie endokrinných disruptorov (podobne, ako je to v súčasnosti v prípade iných nebezpečných tried, ako sú mutagény, karcinogény a reprodukčne toxické látky).
- Komisia spustí **centrálny webový portál o endokrinných disruptoroch**, aby občanom EÚ poskytla jasné, prehľadné a spoľahlivé informácie. Portál zlúči a zastreší všetky informácie o endokrinných disruptoroch, ktoré sa v súčasnosti nachádzajú na rôznych webových stránkach spravovaných Komisiou a agentúrami EÚ. Bude preto predstavovať jednotný prístupový bod k informáciám o endokrinných disruptoroch a pre občanov a zainteresované strany zabezpečí najaktuálnejšie informácie v tejto oblasti, a to jednoduchším a transparentnejším spôsobom. V súlade so zásadou subsidiarity bude **Komisia podporovať členské štáty, ktoré budú považovať za potrebné organizovať špecifické informačné a vzdelávacie kampane** o endokrinných disruptoroch pre širokú verejnosť a zraniteľné skupiny.

4. ZÁVER

Hoci od prijatia stratégie Spoločenstva pre endokrinné disruptory z roku 1999 uplynulo takmer dvadsať rokov, endokrinné disruptory predstavujú pre mnohých občanov EÚ aj naďalej zdroj obáv. Zatiaľ čo v posledných dvoch desaťročiach sa dosiahol významný pokrok v snahe lepšie pochopiť a regulovať endokrinné disruptory, úsilie EÚ je potrebné zintenzívniť.

Závazkom Komisie je aj naďalej ochrana občanov EÚ a životného prostredia pred endokrinnými disruptormi. Strategický prístup uvedený v tomto texte je preto zameraný na zabezpečovanie vysokej úrovne ochrany občanov EÚ a životného prostredia a zároveň zachovanie vnútorného trhu, ktorý je prínosom pre spotrebiteľov a v rámci ktorého môžu prosperovať všetky podniky.

V súlade s programom Európskej komisie pre lepšiu právnu reguláciu a so záväzkom zabezpečiť, aby právo EÚ plnilo svoj účel, Komisia **začína komplexné preskúmanie existujúceho právneho rámca, pokiaľ ide o endokrinné disruptory**. Táto analýza umožní posúdiť, či právne predpisy EÚ o endokrinných disruptoroch dosahujú svoje celkové ciele ochrany ľudského zdravia a životného prostredia. Zabezpečí sa pri tom zapojenie občanov a účasť zainteresovaných strán, a to aj prostredníctvom verejnej konzultácie, a zároveň sa poskytne podpora Komisii v rozvíjaní diskusie, ako aj pri rozhodovaní o tom, či sú potrebné zmeny v legislatívnom rámci.

Iniciatívy uvedené v tomto oznámení okrem toho **podporia plynulý pokrok v oblasti príslušného vedeckého výskumu, ako aj inkluzívny dialóg** a spoluprácu so všetkými zainteresovanými stranami a umožnia **lepšie vykonávať existujúce politiky** týkajúce sa endokrinných disruptorov.

Komisia vyzýva Parlament a Radu, aby podporili iniciatívy uvedené v tomto oznámení a prispeli k diskusii svojím vlastným príspevkom, a podobnú výzvu adresuje aj Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov.